

Zasady Ładu Korporacyjnego

**Nationale-Nederlanden Otwarty
Fundusz Emerytalny oraz Nationale-
Nederlanden Dobrowolny Fundusz
Emerytalny**

Warszawa, 26 lutego 2016

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Ogólne Zasady (OECD).....	5
I. Podstawowe reguły istnienia efektywnych zasad ładu korporacyjnego	5
II. Prawa i równoprawne traktowanie akcjonariuszy oraz kluczowe funkcje właścicielskie.....	5
III. Inwestorzy instytucjonalni, rynki papierów wartościowych i inni pośrednicy.....	8
IV. Rola interesariuszy w procesach nadzoru korporacyjnego	9
V. Jawność i przejrzystość	10
VI. Zakres odpowiedzialności Rady Nadzorczej	11
3. Zasady głosowania na walnych zgromadzeniach i korzystania z innych praw przysługujących akcjonariuszom.....	14
4. Ujawnianie informacji o sposobie głosowania	18
5. Uwagi końcowe	18
Załącznik 1	19
Załącznik 2	21

1. Wstęp

Niniejsze Zasady Ładu Korporacyjnego są stosowane przez Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zarządzane i reprezentowane przez Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Użyte w dalszej części dokumentu słowo „Fundusz” odnosi się zarówno do Nationale-Nederlanden Otwartego Funduszu Emerytalnego jaki i Nationale-Nederlanden Dobrowolnego Funduszu Emerytalnego.

Aktywa Funduszu są zarządzane zgodnie z zasadą „rozwąznego inwestora” (ang. „prudent investor”). Zachowanie tej zasady oznacza, iż w procesie inwestycyjnym zarządzający Funduszem dochowują staranności i dbałości o najwyższy standard dokonywanych analiz i rekomendacji. Innymi słowy zarządzający Funduszem będą dążyć do osiągnięcia maksymalnego zysku z inwestycji, jednocześnie minimalizując ryzyko powstania straty.

Aktywa Funduszu są jednocześnie zarządzane zgodnie z art. 139 Ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych: „Fundusz lokuje swoje aktywa zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, dążąc do osiągnięcia maksymalnego stopnia bezpieczeństwa i rentowności dokonywanych lokat”.

Zarządzający Funduszem, podejmując decyzje inwestycyjne – zgodne z obowiązującym prawem - kierują się jedynie najlepiej pojętym długoterminowym interesem (finansowym) członków Funduszu.

Zarządzający Funduszem stoją na stanowisku, że stosowanie najwyższej jakości praktyk w zakresie ładu korporacyjnego zwiększy w długim horyzoncie wartość przedsiębiorstw dla akcjonariuszy a zatem także dla członków Funduszu. Stosowanie rzetelnych zasad ładu korporacyjnego jest także korzystne dla rynku kapitałowego i samej gospodarki.

Fundusz będzie dążył do aktywnego stosowania i promowania zasad ładu korporacyjnego, które propagują przejrzystość, prawa akcjonariuszy, równe traktowanie akcjonariuszy, niezależny nadzór i odpowiedzialność akcjonariuszy i członków władz spółki.

Nie jest intencją Funduszu angażowanie się w operacyjną działalność przedsiębiorstw. Fundusz zastrzega jednakże sobie prawo oceny tejże działalności w ramach prowadzonej przez siebie szeroko rozumianej polityki inwestycyjnej.

Fundusz stoi na stanowisku, że jedną z podstawowych cech wolnego i otwartego rynku kapitałowego jest realokacja kapitału i przekazanie (transfer) kontroli nad przedsiębiorstwem. W ramach tej zasady powinien także funkcjonować efektywny mechanizm korygujący nieefektywne zarządzanie przedsiębiorstwem. Z reguły Fundusz nie będzie popierał rozwiązań utrudniających (uniemożliwiających) zmianę kontroli nad przedsiębiorstwem (w ramach rynku kapitałowego), bądź rozwiązań utrudniających (uniemożliwiających) funkcjonowanie mechanizmu korygującego nieefektywne prowadzenie spraw spółki.

Fundusz stosując zasady ładu korporacyjnego będzie kierował się zasadami ładu korporacyjnego opublikowanymi przez uznane organizacje międzynarodowe, w szczególności przez OECD, jak również wewnętrznymi regulacjami korporacyjnymi Grupy NN, z których wyciąg stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu

Zasady Ładu Korporacyjnego Nationale-Nederlanden Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz Nationale-Nederlanden Dobrowolnego Funduszu Emerytalnego realizują określone w §54 ust. 2 i 3 Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych opublikowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, wymogi stawiane instytucjom nadzorowanym zarządzającym aktywami na ryzyko klienta.

Rozdział 2 niniejszego dokumentu zawiera zasady ładu korporacyjnego opublikowane przez OECD w 2015 roku „G20/OECD Principles of Corporate Governance 2015”. Rozdział 3 zawiera najistotniejsze zasady dotyczące sposobu głosowania przez Fundusz na walnych zgromadzeniach oraz korzystania z innych praw przysługujących akcjonariuszom. Dwa ostatnie rozdziały zawierają zobowiązanie Funduszu do ujawniania sposobu głosowania przez Fundusz na wszystkich walnych zgromadzeniach, w których Fundusz uczestniczył, oraz uwagi końcowe.

2. Ogólne Zasady (OECD)

I. Podstawowe reguły istnienia efektywnych zasad ładu korporacyjnego

Reguły ładu korporacyjnego powinny promować istnienie przejrzystego i efektywnego rynku oraz efektywny podział zasobów. Reguły nadzoru korporacyjnego powinny być zgodne z zasadą państwa prawa i wspierać skuteczny nadzór oraz egzekwowanie prawa.

- A. Reguły ładu korporacyjnego powinny być opracowywane z uwzględnieniem ich wpływu na ogólną działalność ekonomiczną, integralność rynku, motywowanie uczestników rynku oraz promowanie przejrzystego i efektywnego rynku.
- B. Wymogi prawne i regulacje, które wpływają na kształt zasad ładu korporacyjnego w danej jurysdykcji powinny być zrozumiałe, wykonalne i zgodne z zasadą państwa prawa.
- C. Podział odpowiedzialności pomiędzy różne władze w danej jurysdykcji powinien być jasno wyrażony oraz zapewniać zachowanie interesu publicznego.
- D. Regulacje dotyczące rynku papierów wartościowych powinny wspierać istnienie efektywnego nadzoru korporacyjnego.
- E. Władza nadzorcza, regulacyjna i wykonawcza powinna posiadać odpowiednie uprawnienia i środki, aby wypełniać swoje obowiązki w sposób profesjonalny i obiektywny. Ponadto jej decyzje powinny być zrozumiałe, w pełni uzasadnione i wydawane w przepisanych terminach.
- F. Współpraca transgraniczna powinna zostać wzmocniona, m.in. poprzez dwustronne i wielostronne porozumienia, dotyczące wymiany informacji.

II. Prawa i równoprawne traktowanie akcjonariuszy oraz kluczowe funkcje właścicielskie

Reguły ładu korporacyjnego powinny chronić prawa akcjonariuszy i ułatwić akcjonariuszom korzystanie z nich, a także zapewnić równoprawne traktowanie wszystkich akcjonariuszy, łącznie z akcjonariuszami mniejszościowymi oraz zagranicznymi. Wszyscy akcjonariusze powinni mieć możliwość uzyskania skutecznego odszkodowania za naruszenie ich praw.

A. Podstawowe prawa akcjonariuszy powinny obejmować prawo do: 1) rejestracji prawa własności, 2) przenoszenia praw z akcji, 3) systematycznego i terminowego otrzymywania istotnych i rzetelnych informacji dotyczących spółki, 4) uczestniczenia i głosowania w walnych zgromadzeniach, 5) powoływania i odwoływania członków rad nadzorczych, 6) partycypowania w zyskach przedsiębiorstwa.

B. Akcjonariusze powinni mieć prawo do uczestniczenia w procesach decyzyjnych i uzyskania wyczerpujących informacji na temat decyzji dotyczących zasadniczych zmian w funkcjonowaniu spółki takich jak: 1) zmiany w statutach (lub podobnych dokumentach regulujących funkcjonowanie spółki), 2) zgoda na emisję nowych akcji, 3) transakcje nadzwyczajne, w tym przeniesienie całości lub znaczącej części majątku, co ostatecznie prowadzi do sprzedaży przedsiębiorstwa.

C. Akcjonariusze powinni mieć możliwość skutecznego uczestniczenia i głosowania na walnych zgromadzeniach oraz powinni być poinformowani o regułach obowiązujących na walnych zgromadzeniach, w tym o procedurach głosowania:

1. Akcjonariusze powinni otrzymywać na czas zarówno wyczerpujące informacje dotyczące daty, lokalizacji i porządku obrad walnych zgromadzeń jak i informacje dotyczące przedmiotu uchwał podejmowanych na walnym zgromadzeniu.

2. Reguły i procedury obowiązujące na walnych zgromadzeniach powinny zapewnić wszystkim akcjonariuszom równoprawne traktowanie. Procedury obowiązujące w spółce nie powinny nadmiernie utrudniać wykonywania prawa głosu na walnym zgromadzeniu lub powodować, że koszty wykonywania prawa głosu będą nadmiernie wysokie.

3. Akcjonariusze powinni mieć możliwość zadawania pytań członkom rady nadzorczej, włączając pytania dotyczące zewnętrznego audytu rocznego, umieszczania dodatkowych spraw w porządku obrad walnych zgromadzeń oraz proponowania treści uchwał, z zachowaniem rozsądnych ograniczeń.

4. Należy ułatwić akcjonariuszom skuteczny udział w kluczowych decyzjach korporacyjnych takich jak mianowanie i wybór członków rad nadzorczych. Akcjonariusze powinni mieć możliwość wyrażenia swoich poglądów, również poprzez udział w głosowaniu na walnym zgromadzeniu, na temat polityki wynagrodzeń dla członków zarządu i rady nadzorczej. Programy (oparte o emisje akcji) wynagradzania

rady nadzorczej i pracowników powinny być poddawane zatwierdzeniu przez akcjonariuszy.

5. Akcjonariusze powinni mieć możliwość wykonywania swojego prawa do głosowania osobiście lub przez przedstawicieli, przy czym zarówno głosy oddane osobiście, jak i przez przedstawicieli, powinny być traktowane jako jednakowo ważne.

6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu przez inwestorów zagranicznych powinny zostać zniesione.

D. Akcjonariusze, włączając akcjonariuszy instytucjonalnych, powinni mieć prawo do konsultowania pomiędzy sobą zagadnień dotyczących ich podstawowych praw określonych w niniejszych zasadach, z zastrzeżeniem, że wykonywanie tego prawa nie będzie prowadziło do nadużyć.

E. Wszyscy akcjonariusze tej samej kategorii powinni być równo traktowani. Struktury powiązań kapitałowych oraz porozumienia umożliwiające pewnym akcjonariuszom uzyskanie wpływu lub kontroli nad spółką, nieproporcjonalną do ich udziału w kapitale spółki, powinny być ujawnione.

1. Wszystkie akcje tej samej kategorii powinny reprezentować takie same prawa. Wszyscy inwestorzy powinni mieć możliwość otrzymania informacji dotyczących praw przynależnych do każdej kategorii akcji przed ich nabyciem. Wszelkie zmiany w prawach ekonomicznych lub prawach do głosowania powinny podlegać zatwierdzeniu przez te kategorie akcjonariuszy, dla których te zmiany mogą mieć negatywny wpływ.

2. Struktury powiązań kapitałowych i porozumień umożliwiających akcjonariuszom uzyskanie nad spółką kontroli, pozostającej w dysproporcji do wielkości posiadanego przez nich kapitału w spółce, powinny być ujawniane.

F. Transakcje z podmiotami powiązаныmi powinny być zatwierdzane i przeprowadzane w sposób, który zapewnia prawidłowe zarządzanie konfliktem interesów i chroni interes spółki oraz jej akcjonariuszy.

1. Należy zapewnić zarządzanie konfliktami interesów, występującymi przy transakcjach z podmiotami powiązаныmi.

2. Członkowie rady nadzorczej i zarządu powinni być zobowiązani do poinformowania rady nadzorczej spółki czy bezpośrednio, pośrednio lub w imieniu osób trzecich czerpią korzyści materialne z jakichkolwiek transakcji oraz do informowania o sprawach mających bezpośredni wpływ na funkcjonowanie spółki.

G. Akcjonariusze mniejszościowi powinni być chronieni przed nieuczciwymi poczynaniami akcjonariuszy dysponujących kontrolnymi pakietami akcji, działających bezpośrednio lub pośrednio, i powinni mieć możliwość uzyskania rzeczywistej rekompensaty w razie naruszenia ich praw. Nieuczciwe transakcje na warunkach pozarynkowych z wykorzystaniem poufnych informacji (self-dealing) powinny być zakazane

H. Rynek kapitałowy powinien umożliwiać zmianę kontroli nad spółką w sposób efektywny i transparentny.

1. Reguły i procedury dotyczące przejęcia kontroli nad spółką na rynku kapitałowym, a także nadzwyczajne transakcje takie jak fuzje, sprzedaż znacznych części przedsiębiorstwa, powinny być jasno przedstawione tak aby inwestorzy rozumieli swoje prawa oraz procedury odwoławcze. Transakcje powinny być przeprowadzane na uczciwych warunkach i po znanych cenach, tak aby prawa wszystkich akcjonariuszy (zgodnie z kategorią posiadanych przez nich akcji) były chronione.

2. Nie powinny być stosowane rozwiązania chroniące spółki przed przejęciami lub osłaniające kadrę zarządzającą i organ nadzorczy spółki przed odpowiedzialnością za podejmowane przez nie działania.

III. Inwestorzy instytucjonalni, rynki papierów wartościowych i inni pośrednicy

Reguły ładu korporacyjnego powinny zapewniać skuteczny system motywacyjny w całym łańcuchu inwestycyjnym oraz zapewniać funkcjonowanie rynku w sposób, który przyczynia się do istnienia dobrego ładu korporacyjnego.

A. Inwestorzy instytucjonalni, działający jako instytucje zaufania publicznego, powinni ujawnić stosowane przez siebie zasady ładu korporacyjnego i procedury

głosowania związane z ich inwestycjami, w tym procedury służące do podejmowania decyzji o tym, w jaki sposób wykonują oni swoje prawa związane z posiadaniem akcji.

B. Firmy powiernicze, przechowujące w depozycie papiery wartościowe klientów lub na które papiery te są zarejestrowane, powinny głosować w sposób uzgodniony z właścicielami – beneficjentami praw z tych papierów wartościowych.

C. Inwestorzy instytucjonalni działający w interesie swoich klientów powinni ujawnić zasady postępowania w przypadku istotnych konfliktów interesów, mogących wpływać na wykonanie kluczowych praw własności z nabytych przez nich akcji.

D. Reguły ładu korporacyjnego powinny wymagać, żeby doradcy inwestorów w sprawie sposobu głosowania, analitycy, maklerzy, agencje ratingowe lub inne instytucje dostarczające analiz lub doradzające w podejmowaniu decyzji przez inwestorów, ujawniali i minimalizowali konflikty interesów, które z kolei mogłyby zaszkodzić ich bezstronności.

E. Wykorzystywanie poufnych informacji w obrocie (*insider trading*) oraz manipulacja na rynku powinny być zabronione.

F. W przypadku spółek notowanych w innym państwie niż państwo ich siedziby obowiązujące zasady nadzoru korporacyjnego oraz regulacje prawne powinny być wyraźnie wskazane. W przypadku notowania spółki na więcej niż jednej giełdzie papierów wartościowych, reguły i procedury uznawania przez inne rynki wymogów dopuszczenia spółek do obrotu na giełdzie obowiązujących na rynku, na którym spółka jest pierwotnie notowana powinny być przejrzyste i udokumentowane.

G. Rynek papierów wartościowych powinien zapewnić rzetelne i skuteczne ujawnianie cen, jako środek sprzyjający efektywnemu nadzorowi korporacyjnemu.

IV. Rola interesariuszy w procesach nadzoru korporacyjnego

Reguły ładu korporacyjnego powinny uznawać wynikające z przepisów prawa lub wzajemnych porozumień uprawnienia wszystkich podmiotów - interesariuszy, których dotyczy działalność spółki oraz popierać aktywną współpracę pomiędzy spółką a interesariuszami mającą na celu tworzenie wartości, miejsc pracy i podtrzymywania kondycji finansowej przedsiębiorstwa.

- A. Uprawnienia wynikające z przepisów prawa lub wzajemnych porozumień, dotyczące interesariuszy powinny być respektowane.
- B. Interesariusze, powinni mieć możliwość uzyskania skutecznego zadośćuczynienia w przypadku naruszenia ich praw.
- C. Mechanizmy uczestnictwa pracowników w podwyższaniu wydajności powinny być dostępne i ciągle udoskonalane.
- D. Interesariusze uczestniczący w procesie kształtowania ładu korporacyjnego powinni mieć regularny dostęp do istotnych, rzetelnych i pełnych informacji.
- E. Interesariusze oraz pracownicy przedsiębiorstwa włączając ich przedstawicieli, powinni mieć możliwość swobodnego przekazywania radzie nadzorczej spółki swoich uwag odnośnie sprzecznych z prawem lub nieetycznych praktyk, zaś ich prawa nie powinny być z tego tytułu naruszane.
- F. Reguły ładu korporacyjnego powinny zostać uzupełnione o efektywne procedury dotyczące niewypłacalności oraz egzekwowania praw wierzycieli.

V. **Jawność i przejrzystość**

Zasady ładu korporacyjnego powinny gwarantować precyzyjne i terminowe ujawnianie informacji dotyczących spółki, w tym informacji dotyczących sytuacji finansowej, wyników działalności, struktury właścicielskiej i nadzoru sprawowanego nad spółką.

- A. Obowiązkom informacyjnym powinny podlegać istotne informacje, w szczególności dotyczące:
 - 1. finansowych i operacyjnych wyników spółki;
 - 2. celów spółki oraz informacji niefinansowych;
 - 3. akcjonariuszy posiadających znaczące pakiety akcji wraz z ich prawami głosu;
 - 4. polityki wynagradzania członków rady nadzorczej i zarządu;
 - 5. członków rady, w tym ich kwalifikacji, procesu wyboru, udziału w zarządzaniu inną spółką oraz tego, czy uważani są oni przez organ spółki za osoby niezależne;

6. transakcji z podmiotami powiązаными;
 7. przewidywalnych czynników ryzyka;
 8. istotnych zagadnień dotyczących pracowników i innych interesariuszy;
 9. struktur i polityki nadzoru, w szczególności postanowień wszystkich kodeksów nadzoru korporacyjnego lub polityki nadzoru korporacyjnego oraz procedur, za pomocą których jest ona realizowana.
- B. Informacje te powinny być przygotowywane i publikowane zgodnie z rygorystycznymi standardami rachunkowości, publikacji danych finansowych i niefinansowych oraz audytu.
- C. Coroczne badanie sprawozdań finansowych musi być prowadzone przez niezależnego biegłego rewidenta, w trosce o uzyskanie zewnętrznej i obiektywnej opinii gwarantującej organowi spółki oraz akcjonariuszom, iż sprawozdania finansowe właściwie i obiektywnie przedstawiają sytuację finansową oraz wyniki spółki pod wszystkimi istotnymi względami.
- D. Zewnętrzni audytorzy powinni być odpowiedzialni wobec akcjonariuszy, oraz zobowiązani do zachowania należytej staranności w wykonywaniu audytu.
- E. Kanały rozpowszechniania informacji powinny umożliwiać podmiotom korzystającym z owych informacji równoprawny, terminowy i efektywny kosztowo dostęp do istotnych i wartościowych informacji.

VI. Zakres odpowiedzialności Rady Nadzorczej

Ramy ładu korporacyjnego powinny gwarantować spółce odpowiednie ukierunkowanie strategiczne, efektywne monitorowanie procesów zarządzania przez organ nadzorczy spółki oraz odpowiedzialność finansową organu nadzorczego spółki wobec samej spółki i jej akcjonariuszy.

- A. Członkowie rady nadzorczej powinni działać w oparciu o pełne i aktualne informacje, w dobrej wierze, z należyłą starannością i troską oraz w najlepiej pojętym interesie spółki i akcjonariuszy.

- B. W przypadku, gdy decyzje rady nadzorczej spółki mogą przynieść różne skutki dla różnych grup akcjonariuszy, rada nadzorcza spółki powinna traktować wszystkich akcjonariuszy w sposób niedyskryminujący.
- C. Rada Nadzorcza spółki powinna zapewniać przestrzeganie wysokich standardów etycznych oraz uwzględniać dobro interesariuszy.
- D. Rada Nadzorcza spółki powinna realizować pewne kluczowe funkcje, obejmujące:
1. modyfikowanie i ukierunkowywanie strategii spółki, głównych planów działań, polityki zarządzania ryzykiem, rocznych planów finansowych i biznes-planów; ustalanie celów wynikowych; monitorowanie działań wdrożeniowych i wyników spółki oraz nadzór nad najważniejszymi wydatkami, przejmowaniem innych przedsiębiorstw i operacjami wyzbywania się dużych pakietów aktywów;
 2. monitorowanie efektywności praktyk nadzoru stosowanych w spółce oraz, odpowiednio do potrzeb, wprowadzanie do nich zmian;
 3. wybór, wynagradzanie, monitorowanie pracy i, w razie konieczności, wymianę członków zarządu oraz nadzór nad planowaną sukcesją na stanowiskach członków zarządu;
 4. dostosowanie wynagrodzeń członków zarządu i rady nadzorczej do długofalowych interesów spółki oraz jej wspólników/akcjonariuszy.
 5. zapewnienie formalnej i zrozumiałej procedury nominowania i wyboru członków rady nadzorczej;
 6. kontrola i zarządzanie potencjalnymi konfliktami interesów w obrębie zarządu, rady nadzorczej i akcjonariuszy, w tym w zakresie niewłaściwego rozporządzania aktywami spółki i nadużyć w transakcjach z podmiotami powiązanymi;
 7. zapewnienie rzetelności systemu sprawozdawczości finansowej i rachunkowej w spółce, w tym niezależnego audytu, oraz zapewnienie funkcjonowania stosownych systemów kontroli, w szczególności finansowej i operacyjnej oraz zarządzania ryzykiem, a także zgodności systemów z przepisami prawa i właściwymi standardami;
 8. nadzór nad procesem ujawniania i przekazywania informacji.

E. Rada nadzorcza powinna być w sposób obiektywny i niezależny ocenić zagadnienia dotyczące spraw spółki.

1. Rady nadzorcze powinny uwzględnić potrzebę powołania odpowiedniej liczby członków rady nadzorczej zdolnych do wydawania niezależnego osądu w odniesieniu do zadań, które są narażone na potencjalny konflikt interesów. Przykładem takich podstawowych zakresów odpowiedzialności jest: zapewnienie rzetelności sprawozdań finansowych i pozafinansowych, przegląd transakcji z podmiotami powiązаныmi, nominacje do rady nadzorczej i zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia członków zarządu i rady nadzorczej.

2. Rady nadzorcze powinny rozważyć powołanie komitetów, wspierających rady w wykonywaniu ich funkcji, w szczególności w zakresie audytu, w zależności od wielkości spółki i jej profilu ryzyka, a także w zakresie zarządzania ryzykiem oraz wynagrodzeń. Z chwilą powołania komitetów, rada nadzorcza powinna dokładnie określić i ujawnić zakres ich kompetencji, skład oraz zasady działania.

3. Członkowie rady nadzorczej powinni być w stanie w sposób efektywny i rzetelny wypełniać swoje obowiązki.

4. Rady nadzorcze powinny regularnie przeprowadzać ocenę wyników swojej działalności oraz ocenę czy członkowie rady nadzorczej zapewniają odpowiednią kompozycję wiedzy i kompetencji.

F. W celu wypełniania swoich obowiązków, członkowie rady nadzorczej powinni mieć dostęp do dokładnych, istotnych i aktualnych informacji.

G. W sytuacji, gdy w radzie nadzorczej przewidziana jest reprezentacja pracowników, w spółce powinny zostać wdrożone mechanizmy ułatwiające dostęp do informacji i szkoleń dla reprezentantów pracowników, co zapewnić ma efektywne wykonywanie przez nich zadań w radzie nadzorczej i przyczynić się do wzmocnienia wiedzy, kompetencji i niezależności rady nadzorczej.

3. Zasady głosowania na walnych zgromadzeniach i korzystania z innych praw przysługujących akcjonariuszom.

Fundusz będzie wykonywał i korzystał z przysługujących mu praw akcjonariusza w sytuacjach kiedy uzna to za konieczne bądź użyteczne z punktu widzenia własnej strategii inwestycyjnej, stosowanych zasad ładu korporacyjnego i obowiązków powierniczych.

A. W przypadku standardowych propozycji uchwał walnego zgromadzenia, dotyczących głównie bieżącej działalności operacyjnej przedsiębiorstwa, bądź standardowych i powtarzalnych uchwał (przedkładanych z reguły na corocznych zwyczajnych zgromadzeniach akcjonariuszy) Fundusz będzie z reguły głosował za propozycjami przedstawionymi przez (aktualne) władze spółki.

Przy zatwierdzaniu rocznych sprawozdań finansowych Fundusz podejmuje decyzję w oparciu o opinię sporządzoną przez audytora.

Przy wyborze członków organów nadzorczych spółek portfelowych Fundusz będzie popierał kandydatów, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, wysoki poziom moralny, a także mają możliwość poświęcenia odpowiedniej ilości czasu właściwemu wykonywaniu swych funkcji. Dopuszczalne jest także poparcie innych kandydatów, jeśli jest to uzasadnione strukturą akcjonariatu danej spółki.

Kandydat na niezależnego członka w organie nadzoru zgłaszany przez Fundusz składa „Oświadczenie kandydata na niezależnego członka Rady Nadzorczej”. Wzór oświadczenia stanowi załącznik 2 do niniejszych Zasad.

B. W przypadkach niestandardowych propozycji uchwał walnego zgromadzenia Fundusz będzie głosował według zasad opisanych poniżej.

Propozycje uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy, poza propozycjami standardowymi, (poddawane pod aprobatę walnego zgromadzenia) będą się koncentrowały na następujących ogólnych zagadnieniach:

1. akceptacja programów opcyjnych, (bądź innych powiązanych z akcjami form wynagradzania/motywacji) mających na celu połączenie interesów kierownictwa, władz i pracowników spółki z długoterminowym interesem akcjonariuszy spółki,

2. zmiany statutów spółek dotyczące zagadnień związanych z przejęciem spółki, emisją akcji z wyłączeniem praw poboru oraz w ramach kapitału docelowego,
3. zmiany statutów spółek dotyczące zagadnień związanych z równym traktowaniem praw akcjonariuszy,
4. działaniach ograniczających odpowiedzialność finansową członków Zarządu spółek,

Ad. 1. Fundusz popiera i będzie zachęcał do stosowania rozważnie skonstruowanych programów opcyjnych (bądź podobnych form wynagradzania opartych o akcje spółki), które mają za cel powiązanie interesu kadry zarządzającej i pracowników spółki z długoterminowym interesem akcjonariuszy, oraz motywują kadrę zarządzającą i pracowników do efektywniejszego zwiększania wartości spółki dla akcjonariuszy. Poszczególne propozycje programów będą analizowane osobno, jednakże Fundusz będzie głosował przeciwko programom, które w szczególności nie spełniają któregokolwiek z poniższych warunków:

1. liczba akcji wyemitowana w ramach programów motywacyjnych nie powinna przekroczyć 1% całkowitej liczby akcji w każdym roku trwania programu motywacyjnego, przy czym liczba akcji przypadająca na członków zarządu nie może przekroczyć 0,5% w tym samym okresie,
2. minimalna cena wykonania opcji (przyznania akcji) nie powinna być niższa niż cena rynkowa akcji,
3. program powinien być zaakceptowany przez walne zgromadzenie akcjonariuszy,
4. program nie powinien przyznawać opcji lub akcji członkom rady nadzorczej,
5. opcje, których przyznanie uzależnione jest od spełnienia celów finansowych, mogą być wydane tylko wówczas, gdy w sprawozdaniu finansowym za okres poprzedzający ich przyznanie brak jest istotnych zastrzeżeń audytora,
6. fundusz może poprzeć także programy motywacyjne o innej konstrukcji niż ta określona w pkt. 1 i 2 powyżej jeżeli skutki finansowe dla uczestników takiego programu będą zbliżone,

W przypadku implementacji programów opcyjnych Fundusz będzie popierał i jednocześnie rekomendował stosowanie także następujących zasad:

7. przyznanie opcji bądź akcji spółki powinno być uwarunkowane spełnieniem ambitnych celów biznesowych zgodnych z przyjętą długoterminową strategią spółki,

8. cele powinny być długoterminowe, a każda transza powinna mieć oddzielny okres rozliczeniowy. Dopuszcza się ustalanie krótszych celów cząstkowych zbieżnych z celami długoterminowymi,

9. spółki powinny przedstawiać akcjonariuszom przed głosowaniem nad uchwałami dotyczącymi programów opcyjnych szacunkowe wyliczenia wartości proponowanych opcji bądź akcji.

Ad. 2. Fundusz będzie głosował przeciwko wprowadzaniu do statutów spółek jakichkolwiek zapisów ograniczających możliwość przejęcia spółki, bądź będzie głosował za likwidacją lub liberalizacją takich zapisów o ile aktualnie występują. Fundusz stoi na stanowisku, iż istnienie wolnego i efektywnego rynku, który umożliwia zmianę kontroli nad spółką jest jedną z głównych fundamentalnych cech rynków kapitałowych. W szczególności Fundusz będzie z reguły głosował przeciwko:

1. zapisom podwyższającym wymagane progi oddanych głosów ZA/PRZECIW odnośnie akceptacji/braku akceptacji uchwały rady nadzorczej, walnego zgromadzenia spółki w drodze głosowania – np. konieczność uzyskania 2/3 głosów zamiast zwykłej większości głosów,

2. zapisom wprowadzającym kwalifikowaną większość głosów zamiast zwykłej większości głosów,

3. zapisom wymagającym kworum, gdy nie jest ono wymagane przez obowiązujące przepisy prawne,

4. zapisom statutów powodującym transfer uprawnień z walnego zgromadzenia akcjonariuszy na radę nadzorczą/zarząd, bądź z rady nadzorczej na zarząd, chyba że jest to uzasadnione usprawnieniem funkcjonowania spółki i nie zagraża interesom spółki,

5. zapisom ograniczającym głosy jednego akcjonariusza (lub akcjonariuszy powiązanych),
6. zapisom uprawniającym wprowadzanie wyznaczonym akcjonariuszom, bez akceptacji walnego zgromadzenia, własnych przedstawicieli do rady nadzorczej (bądź zarządu).

Fundusz będzie także z reguły głosował przeciwko emisji akcji z wyłączeniem prawa poboru lub emisji akcji w ramach kapitału docelowego o ile zdaniem Funduszu nie zostanie przedstawiony konkretny i racjonalny cel takiej emisji.

Ad. 3. Fundusz stoi na stanowisku, że generalnie powinna obowiązywać zasada, iż każda akcja daje takie same prawa. Dlatego też Fundusz rozważy wstrzymanie się od głosowania lub głosowanie przeciwko uchwałom, wprowadzającym przywileje związane z różnymi kategoriami akcji.

Ad. 4 Fundusz jest przeciwny wprowadzaniu wszelkich rozwiązań prowadzących do ograniczenia lub wyłączenia odpowiedzialności finansowej członków Zarządu.

C. W przypadkach niestandardowych propozycji, które nie są opisane w niniejszym dokumencie, Fundusz będzie głosował według rekomendacji przygotowanej przez osobę odpowiedzialną za Ład Korporacyjny i następnie zaakceptowanej przez Zarząd Nationale-Nederlanden Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego.

D. Fundusz będzie zgłaszał własne propozycje uchwał na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy w sytuacji, gdy uzna takie działanie za potrzebne w świetle obowiązującego prawa, zasad ładu korporacyjnego czy prowadzonej przez siebie polityki inwestycyjnej. Propozycje uchwał będą w miarę możliwości przekazywane przed terminem walnego zgromadzenia spółce, wraz z prośbą o ich publikację, tak aby inni akcjonariusze mogli zapoznać się z ich treścią. Fundusz nie wyklucza przekazania propozycji uchwał bezpośrednio do zidentyfikowanego akcjonariusza.

Podane do publicznej wiadomości propozycje uchwał zgłaszane przez innych akcjonariuszy, w szczególności akcjonariuszy instytucjonalnych, Fundusz będzie rozważał w oparciu o obowiązujące prawo i zasady ładu korporacyjnego. Fundusz nie wyklucza także rozważania propozycji przesłanych mu bezpośrednio przez innego akcjonariusza.

Decyzje podjęte przez Fundusz zostaną wyrażone poprzez głosowanie nad uchwałami w trakcie walnego zgromadzenia.

E. Fundusz korzysta z praw przysługujących mu jako akcjonariuszowi, w szczególności z prawa głosu na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy, w sposób niezależny od innych inwestorów instytucjonalnych i nie współdziała z innymi inwestorami instytucjonalnymi przy ich realizacji, z zastrzeżeniem zdania kolejnego. W sytuacjach wyjątkowych, w których prawa Funduszu jako akcjonariusza mogą zostać naruszone, a Fundusz nie jest w stanie samodzielnie i skutecznie dochodzić swoich praw oraz jest to uzasadnione interesem członków Funduszu, Fundusz, o ile uzna, takie działanie za użyteczne, nie wyklucza współpracy z innymi inwestorami instytucjonalnymi w ramach dozwolonych przepisami prawa i w zakresie niezbędnym do zapewnienia ochrony praw Funduszu działającego jako akcjonariusz.

4. Ujawnianie informacji o sposobie głosowania

Fundusz będzie dokumentował i archiwizował sposób głosowania nad poszczególnymi uchwałami na walnych zgromadzeniach, w których uczestniczył. Dokumentacja ta będzie ujawniana raz na kwartał (w terminie do końca 4 miesiąca następującego po danym kwartale) na własnych stronach internetowych (pod adresem www.nn.pl).

5. Uwagi końcowe

Niniejszy dokument został zaakceptowany przez Zarząd Nationale-Nederlanden PTE S.A.

Niniejszy dokument wszedł w życie z dniem 26 lutego 2016 roku.

Zarząd Nationale-Nederlanden PTE S.A.

Handwritten signature: P. Alim

Załącznik 1

Globalna polityka NN dotycząca wykonywania prawa głosu

Wykonując prawo głosu Grupa NN będzie postępować z uwzględnieniem poniższych Wytycznych:

Wytyczne dotyczące zarządzającego aktywami:

1. Grupa NN będzie korzystać z praw głosu przysługujących z aktywów którymi zarządza, o ile korzystanie z tych praw nie będzie sprzeczne z interesem rzeczywistego właściciela aktywów lub sprzeczne z przepisami danego kraju. W przypadku niewspółmiernych kosztów lub niepraktyczności takiego rozwiązania, Grupa NN może zrezygnować z korzystania z prawa głosu.
2. Grupa NN będzie głosować w sposób najlepiej służący interesom rzeczywistego właściciela aktywów. Może się to wiązać z koniecznością odejścia od niniejszych Wytycznych, jeśli działanie takie będzie z większą korzyścią dla interesów rzeczywistych właścicieli tychże aktywów.
3. Prawa do głosu z aktywów poszczególnych klientów będą wykonywane wyłącznie w interesie klienta. Prawa do głosu z aktywów funduszy inwestycyjnych będą realizowane zgodnie z decyzją zarządzającego lub zgodne z wytycznymi funduszu w sprawie głosowania, we wspólnym interesie inwestujących w fundusz. Prawa głosu z aktywów należących do Grupy NN będą wykonywane w interesie Grupy NN.
4. Grupa NN będzie przedstawiać swoim klientom okresowe raporty dotyczące wdrożenia Polityki Głosowania.

Wytyczne dotyczące spółek portfelowych.

1. Wszyscy akcjonariusze powinni mieć możliwość skutecznego i świadomego uczestniczenia w zgromadzeniach akcjonariuszy. Wykonywanie praw przez wszystkich akcjonariuszy powinno być ułatwione m.in. poprzez dostarczanie akcjonariuszom w odpowiednim czasie adekwatnych informacji dotyczących spraw, które będą poddane pod głosowanie.

2. Spółki portfelowe powinny zachować przejrzystość swojej struktury organizacyjnej i procedur podejmowania decyzji oraz ujawniać informacje konieczne dla podejmowania przez akcjonariuszy świadomych decyzji co do zagadnień poddawanych pod głosowanie jak również o tym czy kupować, trzymać lub sprzedawać papiery wartościowe emitowane przez spółkę.
3. Grupa NN oczekuje od spółek portfelowych stosowania powszechnie przyjętych zasad ładu korporacyjnego, które są odzwierciedlone w takich dokumentach jak Zasady Ładu Korporacyjnego OECD (Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) oraz Zasady Ładu Korporacyjnego ICGN (International Corporate Governance Network). Ponadto Grupa NN oczekuje od spółek portfelowych przestrzegania zasad ładu korporacyjnego obowiązujących w krajach gdzie są zarejestrowane.
4. Kierownictwo spółki portfelowej powinno zawsze odpowiadać przed akcjonariuszami. Zarząd/ Dyrektorzy z głosem wykonawczym jak i Rada Nadzorcza/ Dyrektorzy z głosem doradczym powinni zawsze podejmować decyzje zgodnie z długofalowymi interesami spółki i jej akcjonariuszy.
5. Propozycje dotyczące przejęć i fuzji powinny być rozważane wyłącznie w kontekście ostatecznego zwiększenia wartości dla akcjonariuszy.
6. Aby zapewnić akcjonariuszom utrzymanie w długim terminie dobrych wyników, spółki portfelowe powinny działać w sposób odpowiedzialny wobec wszystkich, których działalność spółki dotyczy. Obejmuje to ocenę wpływu decyzji biznesowych na środowisko, jak również ocenę wpływu ich decyzji biznesowych na prawa społeczne i prawa człowieka na terenie gdzie prowadzą interesy.
7. Interes kadry zarządzającej, włączając w to również wynagrodzenie, powinien być powiązany z długofalowym interesem spółki i akcjonariuszy.

Załącznik 2

OŚWIADCZENIE KANDYDATA NA NIEZALEŻNEGO CZŁONKA RADY NADZORCZEJ

Ja, niżej podpisana/y, wyrażając wolę pełnienia funkcji niezależnego członka Rady Nadzorczej ("Członek Niezależny") w spółce _____ („Spółka”), oświadczam, że spełniam następujące kryteria niezależności:

1. nie jestem ani nie byłem(am) w okresie ostatnich 5 (pięciu) lat członkiem Zarządu Spółki, jej Podmiotu Powiązanego¹, Spółki Zależnej² lub Spółki Dominującej³;
2. nie jestem ani w okresie ostatnich 3 (trzech) lat nie byłem(am) pracownikiem, członkiem rady nadzorczej lub prokurentem Spółki, jej Podmiotu Powiązanego, Spółki Zależnej, lub Spółki Dominującej;
3. nie otrzymuję od Spółki, jej Podmiotu Powiązanego, Spółki Zależnej lub Spółki Dominującej innego wynagrodzenia niż wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej Spółki;
4. nie jestem ani w okresie ostatnich 3 (trzech) lat nie byłem(am) biegłym rewidentem lub pracownikiem podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, badającym sprawozdania finansowe Spółki, jej Podmiotu Powiązanego, Spółki Zależnej lub Spółki Dominującej;
5. nie jestem akcjonariuszem Spółki, posiadającym co najmniej 1% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Spółki, nie reprezentuję w żaden sposób akcjonariusza lub akcjonariuszy Spółki uprawnionych do co najmniej 1% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Spółki, ani nie posiadam żadnych innych istotnych powiązań z takimi akcjonariuszami;
6. nie jestem Podmiotem Powiązanym Spółki ani wspólnikiem lub akcjonariuszem Podmiotu Powiązanego Spółki;
7. nie pozostaję ani w okresie ostatniego roku nie pozostawałem(am) w znaczących stosunkach gospodarczych ze Spółką, je Podmiotem Powiązanym, Spółką Zależną lub Spółką Dominującą, bezpośrednio lub w charakterze wspólnika, akcjonariusza, pracownika wysokiego szczebla, prokurenta lub członka organu podmiotu pozostającego w takich stosunkach. Stosunki gospodarcze, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, obejmują w szczególności sytuację bycia znaczącym dostawcą towarów i usług (w tym usług finansowych, prawnych, doradczych lub konsultingowych);
8. nie jestem członkiem Zarządu w innej spółce, w której członek Zarządu Spółki jest członkiem Rady Nadzorczej oraz nie posiadam innych znaczących powiązań z członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej Spółki;

¹ Przez Podmiot Powiązany, na potrzeby niniejszego oświadczenia, rozumie się spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej, a także osobę, spółkę lub inne podmioty mające znaczące stosunki gospodarcze ze Spółką, członkami Zarządu Spółki lub akcjonariuszami Spółki posiadającymi co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu oraz podmioty pośrednio lub bezpośrednio kontrolowane przez takie osoby, spółki lub inne podmioty.

² Przez Spółkę Dominującą rozumie się spółkę dominującą w rozumieniu art. 4 §1 pkt 4 Ustawy z dn. 15 września 2000 r. Kodeksu spółek handlowych (Dz.U. z 2013 poz. 1030 j.t. z późn. zm.).

³ Przez Spółkę Zależną rozumie się spółkę w stosunku do której inna spółka jest Spółką Dominującą.

9. nie pełniłem(am) funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki dłużej niż 3 (trzy) kadencje;
10. w przypadku pełnienia funkcji członka zarządu lub rady nadzorczej spółki prawa handlowego, zawsze uzyskiwałem(am) absolutorium od walnego zgromadzenia akcjonariuszy tej spółki;
11. na dzień podpisania niniejszego oświadczenia nie ubiegam się o pełnienie funkcji w organach jakiegokolwiek Podmiotu Powiązanego Spółki, jej Spółki Zależnej, Spółki Dominującej lub podmiotu prowadzącego działalność konkurencyjną w stosunku do Spółki.
12. nie jestem Osobą Bliską⁴ w stosunku do któregośkolwiek członka Zarządu lub Rady Nadzorczej Spółki oraz pozostałych osób, o których mowa w punktach 1-11 powyżej;

Oświadczam, że nie toczą się przeciwko mnie postępowania karne, nie zostałem(am) skazany(a) (również nieprawomocnym) wyrokiem za przestępstwa, których popełnienie uniemożliwia sprawowanie funkcji w organach spółek kapitałowych, w szczególności przestępstw wymienionych w art. 18 Ustawy z dn. 15 września 2000 r. Kodeksu spółek handlowych (Dz.U. z 2013 poz. 1030 j.t. ze zm.) .

Oświadczam, że nie jestem wpisany(a) do rejestru dłużników niewypłacalnych, o których mowa w art. 55 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1142 j.t. ze zm.)

Ponadto w czasie pełnienia funkcji Członka Niezależnego w Spółce zobowiązuję się do:

1. utrzymywania w każdych okolicznościach niezależności swojej analizy, decyzji i działania;
2. nie domagania się ani nie przyjmowania nieuzasadnionych korzyści, jakie mogłyby zostać uznane za podważenie mojej niezależności;
3. zgłaszania swojego sprzeciwu w przypadku stwierdzenia, że decyzja Rady Nadzorczej może zaszkodzić Spółce; oraz
4. ograniczania swoich zobowiązań zawodowych w stopniu pozwalającym na poświęcenie wystarczającej ilości czasu i uwagi na należyte wypełnianie swoich obowiązków.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2015, poz. 2135 j.t. ze zm.) przez spółkę Nationale-Nederlanden Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A. z siedzibą w Warszawie, ul Topiel 12, 00-342 Warszawa, w zakresie niezbędnym do oceny niezależności kandydatów na profesjonalnych członków rad nadzorczych oraz zgłoszenia mojej kandydatury na członka rady nadzorczej.

miejsce, data

podpis

⁴ Przez Osobę Bliską rozumie się małżonka, zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia lub osobę pozostającą faktycznie we wspólnym pożyciu lub we wspólnym gospodarstwie domowym